

**ISUMAGINNINNERMI
NAAMMAGITTAALLIUUTEQARTARFIUP
SULLISSINERMIK INGERLATSISARNERA
PILLUGU NASSUIAAT**

**Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik
August 2009**

IMARISAI

Isumaginninnermik Naammagittaalliuuteqartarfiup (IN-ip) sullissinnermik ingerlatsisarnera pillugu nassuiaat

	Qupp.
1.0 Aallarniut	3
1.1 IN-ip aaqqissuussaana	4
1.1.1 IN-ip sullissinnermik ingerlatsinera sivisooq	5
1.1.2 Inatsilerisinnaasut amigaatiginerat	5
2.0 IN-ip ingerlatsinerani pitsanngorsaatisatut siunnersuutit	6
2.1 IN-imi sulianik isumaginnittarneq	7
2.1.1 Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfimmit isumassarsiat	8
2.1.2 IN-imut naleqqiullugu SAA-mi misilittakkat	10
2.2 Avammut attaveqarnerup pitsanngorsarnera	13
2.3 Pilersitsiniarnerit eqikkarneri	14
4.0 Innersuutit	19

Isumaginninnermik Naammagittaalliuuteqartarfiup sullissinnermik ingerlatsisarnera pillugu nassuiaat

1.0 Aallarniut:

Isumaginninnermik Naammagittaalliuuteqartarfik (IN) sivisuumik sullissinnermik ingerlatsisarnera kissaatigineqartumit sivisunerujussuusarsimavoq, allaat qaammatit 24-t tikittarlugit. Sullissinnermik ingerlatsisarnerup qaammatinik arfinilinnik sivisussuseqarnissaa Naalakkersuisut anguniagaraat. Taamaattumik maannakkut sullissinnermi annertussuseq ima annertusisimatigaaq Naalakkersuisunut naammaginarunnaarluni. Tamanna tunuliaqutaralugu Naalakkersuisut pilersitsiniarnernik arlalinnik aallartisaaniarput, piffissaq sullissinerup ingerlanneqarneranut atugarpiaq Naalakkersuisut anguniagaannut naapertuuttunngortillugu.

Sivisuumik sullissinerup ingerlanneqartarnera aamma Inatsisartut Ombudsmandianit malugineqarsimavoq, taassumalu ”naammaginangitsumik sivisussuseqartutut” taasimavaa. Saniatigullu Inatsisartut ataatsimiititaliai arlallit piffissap ingerlanerani nassuiaaqqusisimapput. Kingulliuvoq Inatsisartut Ilaqutareeqarnermut ataatsimiititaliaa, IN-ip sivisuumik sullissinnermik ingerlatsisarneranut tunngasunik apeqqutinik arlalinnik akissuteqartoqarnissaa kissaateqartoq.

Naalakkersuisut iluarinnillutik ataatsimoorussilluni sivisuumik sullissisarnerup annikillisinnissaanik soqutiginninneq maluginiarpaat. Minnerunngitsumik IN-imut maalaarummik inuppassuit nassitsisimasut, siviisoorsuarmillu sullinneqarnermik aalajangiiffigineqarnissaa utaqqisimasut.

Sullissinerup ingerlanneranik anniklisaanissamik siamasissumik soqutiginninnerup malitsigisaatut Naalakkersuisut nassuiaasiorsimapput, tassani Naalakkersuisut ajornartorsiutinik qulaajaallutillu pilersitsiniutinut aallartisarneqarsinnaasunut siunnersuuteqarlutik. Tamannali pitinnagu aallarniutigalugu IN sukumiisumik misissoqqissaarneqassaaq, taamaalillutik pilersitsitsiniutit eqqortut aallartisarinnaassammata. Taamaattumik sivisuumik sullissisarnerup ataatsimoorullugu unammillerfiulluni qanoq-ililluta aaqqiivigisinnaaneranut isumassarsiaasinnaasutut siunnersuutit aamma isigineqassapput.

Tamatununga atatillugu IN-ip nalinginnaasumik ajornartorsiutai pingaarnerusumik aaqqissuussaaneranut iluseqartuuneraniinnerat taasariaqarpoq, taamaattumillu ajornartorsiutit aaqqiiviginissaannut Naalakkersuisut patsisit taakkorpiaat tunngavigalugit aaqqissuussaaneratigut iliuuseqartoqarnissaa innersuutiginiarpaat. Aaqqissuussaanutulli iliuuseqarniarnerni unammillerfissaq tassaavoq aatsaat sivitsoraangat iluanaarutissat pissarsiarineqarajuttarneri.

Sullissinnermik ingerlatsinerup sivisuup anniklissarnissaa pillugu Naalakkersuisut iluserisakkut pilersaarutaanniippat assersuutigalugit aalajangiisartut ikilissinnissaat, oqarasuaat aqutigalugu akulikinnerusumik ataatsimiittarnerit, aqqusaagassat pisariillisarneri, aamma allattoqarfiup allanngortinnera, siunissami inunnik isumaginnittartunik marlunnik oqaasilinnik atorfinitsitsisoqarnissamik siunnissaqartoq. Kingulliit assersuutigalugu avataanit nutserisartunik atuisarnerni anniklissitsiniartussaapput. Tamakku saniatigut Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaannut akissarsiat iluarsaannissaat siunnersuutigineqarpoq, taamaalillutik naammagittaalliuuteqarfimmi suliassatigut unammillerfinnut naapertuutsilerlugit.

1.1 IN-ip aqqissuussaanera

IN Isumaginnittoqarfiup aquneqarnera aqqissuussaaneralu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 12. november 2001-imeersoq naapertorlugu pilersinneqarpoq. Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat tallimat Naalakkersuisunit ukiut marlukkaartumut toqqarneqartarput, tamannalu aalajangiinnermi tunngaviit makku naapertorlugit pisarpoq: Siulittaasoq inatsisilerituutut ilinniagaqarsimassaaq, ilaasortat marlukkaat marluk, inunnik isumaginninnikkut inatsisilik ilisimasaqassapput aamma inunnik isumaginninnikkut politikikkut ilisimasaqassapput. Naammagittaalliuuteqartarfimmut Naalakkersuisut tassaapput allattoqarfiliisut.

Allattoqarfimmi inatsisilerituunit suliat isumagineqarlutillu aalajangiussat allanneqartarput. Ataatsimiinnermi ilaasortaasunut suliat saqqummiunneqartarput. Naammagittaalliuuteqartarfik aalajangiisinnavaoq ilaasortat pingasut najuunnerisigut, taamaattorli immikkut ittumik ataatsimik pisoqartarpoq. § 10, imm. 3 ima periarfissiivoq: ”Siulittaasoq ataatsimiinnermi saqqummiussisoqanngikkaluartoq suliasamik aalajangiisinnavaoq, illersorneqarsinnaasumik tunngavissaqarsimappat, aammalu aalajangiinissaq nalorninaateqanngippat. Siulittaasup Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa sinneri kingusinnerusukkut ilisimatissavai.”

IN-imut aningaasaliissutit Aningaasanut Inatsimmi konto 62.30.05-imiipput, tassaallutik:

	R 2007	FL 2008	FL 2009	BO 2010/11/12
Ilanngaateqareertumik aningaasartuut (kr.)	1.827.000	1.886.000	1.981.000	2.000.000
Aningaasarsiat (kr.)	1.210.000	1.341.000	1.400.000	1.400.000
Aningaasartuutit allat (kr.)	617.000	545.000	581.000	600.000

Ukiumut Naalakkersuisut IN-imut to millioner kroningajaat aningaasaliissutigisarpaat, taakkulu pingaarnermik inatsisilerituutut atorfiusunut pingasunut akissarsianut, kiisalu Naammagittaalliuuteqartarfimmi ataatsimiittarnernut atorneqartarput. Inatsisilerituunik inuttaliinissat saniatigut Siunnersuisartoqatigiinnut Aalajangiisartunullu Aqutsisoqarfiup iluani Sulitilluni ajoqusernermit aqutsisoqarfiup aamma Isumaginninnermik Naammagittaalliuuteqarfiup akornanni agguataarneqartussanik allaffimmi fuldmægtigimik aamma allaffimmi pisortami atorfinitsitsinissamut aningaasanik nassaartoqarsimavoq.

Sullissinnermik ingerlatsineq sivikillisarniarlugu Naalakkersuisut aningaasaliissutit agguataarneri allannngortinniarpaat, taamaalillutik anguniagassap piviusunngortinniarneranut toraagaqartinnerulerlutik. Tamatumunnga atatillugu IN-imut kissaatigisatut allannnguutissat aningaasaliissutaasutut killiliussaasut iluiniissinnaanissaat Naalakkersuisut naatsorsuutigaat.

1.1.1 IN-ip sullissinnermik ingerlatsinera sivisoq

Ataani immersukkami takuneqarsinnaasutut sullissarpasuit aatsaat taamaalinngillat. Immersukkap takutippaa 2008-ip naanerani isaasunut naleqqiullugu suliat ikinnerit isumagineqarsimasut. 2009-mi killormut saattoqarpoq. Assersuutigalugu 14. juli 2009-mi suliasat 449-t isumagineqartussaasimapput. Ukiup nikinneranut naleqqiullugu 50-ingajannik ikinnerupput.

	2007	2008	2009 (1. juli)
Suliassat takkussimasut amerlassusaat	430	403	154 (ukiumi ataatsimit 308-t)
Siulittaasumit aalajangiussat amerlassusaat		42	45
Naammagittaalliuuteqarfiup suliaasa amerlassusaat	231	258 (75-it allattoqarfimmit itigartitsissutigineqarput)	226 (75-it allattoqarfimmit itigartitsissutigineqarput)

2007-imiit ulloq manna tikillugu maalaarutit takkussimasut misissoraanni maalaarutit ikileriarsimani paasineqarsinnaavoq. 2007-imi suliassat 430-nit 2009-p naanerani naatsorsuutigisatut suliassanut 308-nut appariaat. Ukiumi matumani suliassat takkussimasut ikinnerusut ilaatigut suliassanut takkussimasunut naleqqiullugu ulloq mannamat suliassanik 72-inik amerlanernik allattoqarfiup sularinnissimanageranik isumaqarpoq. Kisitsisit pitsanngorsimasut imminerminnik sullissinermik ingerlatsinermut piffissap sivikillisimanageranik takussutissiiniassapput.

Suliassat takkuttut ikileriarninnaannik kisitsisit pitsanngorsimasut patsiseqanngillat. IN-ip 2008-mi upernaakkulli sullissinermik ingerlatsinermut piffissap sivikillisarniarlugu iliuusissatut pilersaarut aallartisarsimavaa, tassani ilaalluni suliffiup iluani suleriaatsit pitsaanerpaaffinngorsarnerat. Siusinnerusukkut ajornartorsiutaasimasut ilagaat allagaatit isumaginissaannut periutsit amerlavallaarnerat, aammalu allagaatit nalunaarsorneri piffissami atugarisaasunut naleqqussimannginnerat, tamakkulu assorsuaq piffissamik atuisimapput. Tamatumunnga atatillugu IN-ip Captia 3.0 atugarilersimavaa, tassaavorlu sullissinermik ingerlatsinermik aqqissuussivik, suliassat isumagisat amerlassusaannut sunniuteqarluareersimasoq. Inernerit pitsaasut pipput naak Captia 3.0-ip atuutsilernissaannut ukiup suliffiup kuartingajaa atorreqarsimagaluartoq.

Naak maannamat pilersitsiniarnerit sunniuteqareerluartut anguniakkap tikinnissaa suli sivisuvoq, tassalu sullissinermik ingerlatsinerup sivilussusaata qaammatit arfinilinnngortinnissaanik anguniagaq. Tamatumunnga atatillugu unammillerfissat annertuut ilagaat inatsisilerituunik kajumissaallunilu attataqarniarsinnaanermut periarfissat.

1.1.2 Inatsisilerisinnaasut amigaatiginerat

IN-imut qaammatini arfinilinni sullissinermik ingerlatsineq pillugu kissaatigisap piviusunnngortinniarsarinerani ajornartorsiutit takkuttuurtut pingaarnersaraat inatsisilerituunik amigaateqarneq.

Ukiumiit ukiumut 2007-imit 2009-mut IN-imi inatsisilerituut qanoq amerlatiginerisa allanngorneri ataani immersukkap takutippaa.

	2007	2008	2009 (1. juli)
Inatsisilerituut (juristit) (atorfiit inuttaligassat)	3	3	1,5
Inatsisilerituut (atorfiit inuttaligassanut sanilliullugu qaammatinngorlugit piviusuusussatut atorfeqarsimanissaat)	36	36	18
Inatsisilerituut (atorfiit inuttaligassanut sanilliullugu qaammatinngorlugit piviusumik atorfimmiinneri)	33,5	33	16

Inatsisilerituunik atorfinitsitsinissamat naleqqiullugu pissutsit naammaginarpasikkaluarput, kisitsisilli pissutsit piviusut takutinngilaat. 2008-mi piffissami inatsisilerituut tallimat atorfeqarfinni sivikitsuaraararsuarni (qaammatini pingasuni) imaluunniit sivikitsuni atorfeqarput. Taamatutaaq 2009-mi ukiup affaani siullermi pisoqarpoq, manna tikillugu inatsisilerituut sisamat atorfeqartuusimallutik. Maannakkorpiaq taamaallaat IN-imut inatsisileritooq ataasiinnaq attaveqarpoq. Tassunga ilanngullugu oqaatigineqassaaq ukiumi 2008-mi qaammatini 33-usuni 13-it Qallunaat Nunaannit avataaniit inatsisilerinermik ikiuisoqarsimanera (nuutsitsisoqarluni), ukiumilu 2009-mi kisitsisit taakku tassaapput qaammatinit 16-init pingasut. Aalajangersimasumik atorfilinnut naleqqiullugit inatsisilerituut nuutsikkallarneqartut atorfinitsinneri akisunerunerisa (ullormusiat, angalatitaaneq inissaqartitaanerlu) saniatigut ilisimasaat misilittagaallu IN-ip aqqissuussiffiani inissisimaannerneq ajorput.

Sivikitsumik atorfinitsitsisoqarnerani nalinginnaasumik ajornartorsiut tassaavoq suliap tamakkiisumik aallussinnaalernissaata tungaanut tamatigut qaammatialunni suliffimmik sungiussiartortoqartariaqartarnera. Taamaattumik sivikitsumik atorfinitsitsisarfiit assorsuaq ajornartorsiortitsisuupput.

Inatsisilerituut soraarniarlutik aalajangiussaqaarsimasut soraarniarnerminnut tunngavissiuutigaat suliamik unammillerfissakippallaarnera, aammalu suliassat imarisaat assigiiaarpallaarlutillu allaffissorluni isumagisassanik artukkusuutit amerlavallaarneri. Ilanngullugulu IN Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik pisoqarfiusumit eqqorneqartuuvoq, tassalu inatsisilerituut tamaaniilersinniarlugit kajungersileruminaallutillu attackuminaannerat.

Inatsisilerituunik inuttassarsiuiniarnermi attassinialunilu periarfissaareersut isigalugit sivirusunerusumik atorfimminniinnissaannut kajungerisaqartilerlugit aningaasarsiamikkut sulinerikkullu atugarisaannik pitsanngorsaasoqarsinnaaneq nalilersussallugu pingaaruteqarpassippoq.

2.0 IN-ip ingerlatsinerani pitsannorsaatisatut siunnersuutit

IN-imi pissutsinik qulaani nassuiaatit aallaavigalugit IN-imi sivisuumik sullissinermik ingerlatsisarnerup annikillissinnaaneranut Naalakkersuisut iluaqutaasinnaasunik siunnersuuteqarniarput. Siunnersuutit assigiinngisaarput, kommunit tungaannut iliuitsiniit IN-ip aaqqissuussaanerata allannqortinneqarnissaanut. Siunnersuutilli tamakkiisumik iliuseqarnissamut qanoq annertutigisumik pilersaarummut ilaassaneri iliuseqarnermut pilersaarummut tunngavissiisussamit misissueqgissaarnermit aalajangerneqassapput.

2.1 IN-imi sulianik isumaginnittarneq

Allattoqarfiup maalaarummik tigusineranit Naammagittaalliuuteqartarfimmi inaarutaasumik aalajangiisoqarnissaata tungaanut suliassaq sivisoorsuarmik aqquusaagaqarfissakkoorsimasarpoq. Aqquusaagassani taakkunani eqaallisaanissamut periarfissaqarpoq arlariinnik, taakkulu allattoqarfimmi pitsaanerumik angusaqarluarfiunerusumillu suliamik aqquusaagaqartarnissamik inerneqartitsinissamut peqataaqataaniartussaapput. Assersuutigalugu allattoqarfimmi inatsisilerituut allaffimmi sulisut suliarisinnaasaannik suliqaarsinnaalluarput. Taamaalillutik inatsisilerituut suliassat isumagisassarpiatik, tassalu suliassanik isumaginninnissaq aallussinnaalissagaluarpaat.

Taamaapportaarlu Naammagittaalliuuteqartarfippiaq. Suliassat takkussimasut suussutsinut pingasunut, tassalu qanoq suliassaqarfiutigineri najoqqutaralugit agguataarsimasanut Naalakkersuisut pilersaarutigaat. Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfia (allattoqarfimmi pisortaq) suliat inernerisassaani arlaannaannilluunniit qularnaruteqarfiunngitsuni Naammagittaalliuuteqartarfik sinnerlugu aalajangiussaqaartarnissaanut pisussaaffilerneqassaaq. Suliassat sinnerini Naammagittaalliuuteqartarfik sinnerlugu Siulittaasoq aalajangiisassaaq, taamaangikkuni manna tikillugu Naammagittaalliuuteqartarfiup iliuserisartagaanik aalajangiussineq akimuinngippat, imaluunniit tunngaviunngippat, imaluunniit Siulittaasup Naammagittaalliuuteqartarfimmi piginnaanillit tamarmiusut sinniisuusut ilanngunnerisigut aalajangiussineq siunertamut tulluernerpaasumik aalajangiunneqartussaasutut nalilerpagu. Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat sinneri Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianit (allattoqarfimmi pisortamit) aamma Siulittaasuanit aalajangiussaasut pillugit suliap inernerata assingatigut paasisutissiiffiqineqassapput.

Qulaani pilersitsiniarnerit itisilinnginnerini IN-imi sulianik isumaginnittarnerup pioreersup nassuiarnera siulliunneqarpoq.

- 1) Suliassaq tiguneqarpoq.
- 2) Suliassaq pilersinneqarpoq Captiamullu scannerneqarluni.
- 3) Suliassaq nutsigassanngorlugu nassiunneqarpoq.
- 4) Kommunimit pineqartumit allattoqarfiup allagaatit pingaarutillit noqqaassutigai.
- 5) Allagaatit tigusat kalaallisuumit qallunaatumut nutserneqarput.
- 6) Allagaatit tiguneqarsimangippata allattoqarfiup kommuni pineqartoq nukingisaarpaa.
- 7) Allagaatit tiguneqarpata suliaq suliassamik isumaginnittumik suliarineqassaaq.
- 8) Suliap isumaginerani suliame annertunernik paasisutissat pissarsiarinissaat kissaatigineqarsinnaalersarput. Paasisutissat pissarsiarinarneqassapput.
- 9) Ilassutitut paasisutissat nutsigassanngorlugit nassiunneqarput.
- 10) Suliap nalilerneru naammassippat suliame isumaginnittup aalajangiinissamut allaqqaagaq allassavaa.

- 11) Qaammatit pingasukkaarlugit aalajangiussat katersorneqartarput Naammagittaalliuuteqartarfiullu ilaasortaanut assilineqartarlutik.
- 12) Aalajangiussat ilaasortanut nassiussorneqartarput ilanngunneqarluni ataatsimiigiaqqusissut, aammalu ataatsimiinnerup siuliata imaqarniliaa.
- 13) Nuup avataani najugaqartunut timmisartumut billetsit aamma akunnittarfimmi najugaqarnissat inniminnerneqassapput.
- 14) Naammagittaalliuuteqartarfiup ataatsimiinnera sioqqullugu siulittaasorlu allattoqarfik ataatsimeeqateqartarpoq, tassanilu sulianut inassutaasut misissorneqartarlutik.
- 15) Siulittaasup kissaatigisai naapertorlugit aalajangiussinerit oqaasertamikkut atugassartamikkullu naqqissorneqassapput.
- 16) Ataatsimiinneq ingerlanneqarpoq, siulittaasullu ilaasortanut suliat saqqummiuppai.
- 17) Allattoqarfimmi inatsisilerituut ataatsimiinnermit allattuupput kingornatigullu imaqarniliorlutik.
- 18) Naammagittaalliuuteqartarfiup ataatsimeereernerata Naammagittaalliuuteqarfiup kissaatai naapertorlugit aalajangiussinerit allattoqarfimmit naqqissorneqassapput.
- 19) Suliassat tamarmik ataatsimiinnermi aalajangiiffigineqarneq ajorput. Naammagittaalliuuteqarfiup suliassat aalajangiiffiginngisai allattoqarfimmut uteqqittarput. Tassani nutaamik suliamik isumaginnittoqartarpoq, qaqutiguunngitsoq paasissutissanik amerlanernik pissarsiortoqartarluni. Suliaq inarlugu naammassineqaraangat tullinnguuttumi Naammagittaalliuuteqartarfiup ataatsimiinnerani suliarineqassaaq.
- 20) Naammagittaalliuuteqarfiup aalajangiussai nutserneqartarput.
- 21) Aalajangiussinerit naqinneqartarput kingornatigullu siulittaasumit atsiorneqartarlutik.
- 22) Aalajangiussinerit suliarisami illua'tungeriinnut pingaarutilinnut tamanut nassiussorneqartarput, taakkunani ilaallutik maalaaruteqartoq pineqartoq aamma kommune.

Sulianik ingerlatsisarnermut nassuiarneqartumut ilassutigeqarsinnaavoq inatsisilerituutut ilinniarsimallutik sulisut suliassanik allaffimmiut suliarisinnaasaannik piffissaajartarnerat. Tassaapput kommuninut nukingisaarutinik nassiussuinerit, tassalu allagaatit pingaaruteqartut piffissaq eqqorlugu tigusimanngippatigit, aammalu nutserisunik pissarsiornerit.

2.1.1 Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfimmit isumassarsiat

IN-ip aamma allattoqarfiup sullissinerimik ingerlatseriaasiannik qulaani nassuiaat aallaavigalugu Naalakkersuisut suleriaatsinik eqaallisaasoqarnissaq kissaatigaat, taamaalilluni isumalluutit atorneqartut pitsaanerpaamik atorneqarniassammata. Tassunga atatillugu Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfik qanoq aaqqissuussaallunilu suleriaaseqarnerata misissornissaa pingaaruteqarpoq. Aaqqissuussiviit taakku marluk akornanni arlalinnik assigiissoqarnera iluaqutaavoq. Assersuutigalugu suliassat amerlassutsimikkut assingusut suliarisarpaat, allattoqarfikkullu assigiinnik unammillerfissaqarput, minnerunngitsumik suliassat katersuuppallaannginnissaannik anguniagarisat. Taamaattorli Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfik atuukkunnaartinneqarsimavoq, taamaalilluni suliamik isumaginnittunik aalajangiisoqartarluni.

Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfik (SAA) 2008 tikillugu Aalajangiisartoqatigiinnik, kattuffinniit toqqakkanik ilaasortalimmik attaveqartitsisimapput. Aalajangiisartunik ilusiliussaq assorsuaq oqimaatsumik suleriaasaasarmat, taamaalillunilu sullissinerup ingerlanneqarnerata sivisuallaarneranut peqataaqataammat atorunnaarsinneqarpoq. Aalajangiisartoqatigiit

sullinnissaanut allattoqarfimmi isumalluutit arlallit atorneqarput. Assersuutigalugu Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiatulli allattoqarfiup aalajangiussat allattortassavai, ilaasortanullu ataatsimiinnissamut atugassat nassiussuuttarlugit. Suliarisap iluani ilaasortat ilisimasaqavissortuunngillat, sammisanillu inatsisitigullu eqqortunik aalajangiussiniartarnermikkut ajornartorsiuteqarajuttarsimallutik. 1996-ip tungaanut Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfimmi IN-imi allattoqarfimmi aqquusaartakkat suli taama ipput. 1996-imiit allattoqarfik aalajangissisinnaatitaalerpoq, kingornatigullu ukiumoortumik ataatsimiinnermi aalajangiussat pillugit nalunaaruteqartalerluni.

Ilaasortaritit inatsisilerituutut ilinniarsimasuunngillat, aammalu tamatigut inatsisitigut ajornakusoortunik aalajangiussinissaminnut pisariaqartitanik piginnaaneqartaratik. Sulitilluni Ajoqusernermit Aqutsisoqarfimmi qaqutiguunngitsoq soqutigisarisani isumaginninnivik pineqartarsimavoq, inatsisaasunilu oqaatsit pineqarajunnatik.

Sulisorisat SAA suliffittut pitsaanerusutut isigaat, suliamik isumaginnittartut suleriaaseqarlutik suliassani assorsuaq paasiuminaatsuni inatsisilerisutut aalajangiussisinnaallutik.

Naak SAA-p Aalajangiisartoqatigiit atorunnaarsikkaluaaraat maalaarutit inatsisitigut inissisimanerat suli taamaaginnarput, aalajangiussinermimmi Qallunaat Nunaanni Ankestyrelsimut maalaaruteqaqqissinnaammata. SAA-p immikkoortoqarfia Qallunaat Nunaannit aqunneqarnerata saniatigut immikkoortortami inatsisaasut Kalaallit Nunaata Qallunaat Nunaatalu akornanni assigiikannersuupput. Taamaattumik Aalajangiisartoqatigiinnik atorunnaarsitsinissamik SAA-p immikkoortortaani periarfissaavoq, tamannali IN-ip Naammagittaalliuuteqartarfiani pisinnaanngilaq. Tamatumunnga patsisaarpiarpoq IN tassaammat maalaaruteqarfiusinnaasut kingullersaat.

Tamakku saniatigut SAA aqqissuussaannermini ilusaa allanngorsimavoq, taamaalilluni aalajangersimasutut atorfillit ilinniarsimanermikkut tunuliaqutaat tassaallutik inunnik isumaginnittartut (pingasut) aamma EVU ataaseq. Inunnik isumaginnittartut marluk marlunnik oqaaseqartuupput. Aalajangersimasutut atorfillit saniatigut ilaannikkooriarluni SAA Qallunaat Nunaanni Arbejdsskadestyrelsimit inatsisilerituumit sulisuutitaqartarpoq.

Inatsisilerituup tikisitap suliassasa pingaarnersaat tassaaneruvoq sulianik isumaginninneq, tullinnguullugu immikkoortortami malittarisassanik paasinninnissamut aalajangersimasutut atorfillit ilinniartinnissai/ikiornissai. Suliassaq kingullertut taasaq ajoraluartumik kissaatigisatut annertussuseqartillugu naammassineqarsimannngilaq. Taamaattumik SAA-mi sulisut Qallunaat Nunaanni Arbejdsskadestyrelsimiinnngikkunik aqutsisoqarfiup inatsisilerituunit ilinniartitaajartorlutik Qallunaat Nunaaliartarnissaannut aningaasaliisoqarsimavoq.

Taamaattumik ilutsip taama ittip iluaqutaat tassaasimavoq sulisut taarsaannerisa annikinnerpaasimanerat. Arlallit ukiut tallimat sinnerlugit sulisuusimapput, isumaqarluni SAA-p aqqissuussaannerani annertoorsuarmik ilisimalikkat inissinneqarsimanerini. Tulliatut inunnik isumaginnittut (sulianik ingerlatsisut) marlunnik oqaasillit nutserisarfik atorpallaarsimannngilaat, tassami atugassat tamaasa nutsertittariaqarnagillu kalaallisut oqaatsitigut piginnaanerminnik atuillutik aalajangiussinertit nutsernissaannut periarfissaqarsimmata.

Tamanna piviusuni SAA-mut sipaarutissiisimavoq, allatut aningaasat taakku atornissaannut periarfissiisimalluni. Tamannalu ilutigalugu piffissap tungaatigut tunniussaqrpoq, kalaallisummi

oqalussinnaallutik sulisorisat assorsuaq eqaassuseqarnermik takutitaqarsimmata. Ilanngullugulu iluaqutaasimavoq SAA-p inunnik isumaginnittui SAA-mut pinnginnerminni kommunini sulisuusarsimanerat. Isumaqrpoq kalaallini pissutsinik qanimut ilisimannereernerinik.

Qallunaat Nunaanni Arbejdsskadestyrelsimit SAA-p immersuiffissat arlallit pissarsiarisimavaat, taakkulu atortarpaat kalaallini pissutsinut naleqqussarneqareeraangata. Tassaappullu SAA-mut sillimaserneqartut maalaarummik nassiussigaangata, maalaaruteqartullu aalajangiussinermik pissarsinissaata tungaanut immersorneqartartut. Iluaqutaarpiarfia tassaavoq SAA-p paasissutissanik sorlernik pissarsiumaneranik maalaaruteqartup erseqqissumik paasisitsivigineqartarnera. Tullersortigalugu sullissinermik isumaginnittut suleriaasaannut siuarsaanera, immersugassammi eqqaamasassat allattorsimaffiattulli atornerqarsinnaammat, tassani pissutsit aalajangiussinissamut tunngaviummut ilanngunneqarnissaannut pingaarutillit nalunaarsorsimallutik.

SAA aamma allaffimmioqrpoq, taassumalu suut tigussaasutut suliasat/allaffissugassat tamaasa isumagai. Isumaqrporlu SAA-mi sullissinermik isumaginnittut aallaavigalugu suliasarpiaminnik sulitilluni ajoqusarsimanermik suliasanik isumaginnissinnaanerata.

SAA-mi aaqqissuussinikkut iluaquterpassuit aamma piviusorpalaartutut taaguusersorlugit oqaatigineqarsinnaapput. SAA-p suliasaasa amerlassusaat amerlanerpaaffimminni 2007-ip qiteqqunneranit 800-ingajannit ullumikkumut 400-ngajannut ikileriaateqarsimapput. Sullissinermik ingerlatsinermut piffissaq atugaq suliasap suussusaa naapertorlugu assigiinngiiaarpoq, SAA-mili tamaat isigalugu sullissinermik ingerlatsinermut piffissaq malunnaatilimmik annikillisinneqarsimavoq.

2.1.2 IN-imut naleqqiullugu SAA-mi misilittakkat

SAA-mi aaqqissuussiviup allanngortinneqarnerani misilittakkat arlalissuit IN-ip aaqqissuussaanerata eqaallisarnissaanut naleqqiullugu pingaaruteqarput isumaliutigissallugit.

Inunnik isumaginnittut: IN-ip allattoqarfianut marlunnik oqaasilinnik inunnik isumaginnittartunik attaviliisoqarnikkut iluaqutit tassaapput allattoqarfimmi sulisimasunit sammisanik ilinniarsimasunut naleqqiullutik sivisunerusumik sulisuusarsimanerat. Tamatumunnga ilanngullugu SAA-mi inunnik isumaginnittartutulli sivisussusilimmik inunnik isumaginnittut (sulisoriligassat) sulisuuppata Naalakkersuisut allattoqarfiup aaqqissuussiviani annertunerusumik ilisimalikkat inissisimalernerat aamma anguneqassaaq. Tulleritillugulu sullissinermik ingerlatsineq oqinnerulissaaq, suliami atugassat tamarmik qallunaatuunngortittariaqassanngimmata. Taamaalilluni IN-ip nutserisartunik atuineranut naleqqiullugu sipaaruteqartoqarsinnaassaaq. Tamakkulu saniatigut inunnik isumaginnittut kommunini sulisuusarsimasut atorfinitsinnissaannut periarfissaqalluassaaq.

Unammillerfik tassaassaaq ungasinnerusiq isigalugu suliasanik oqinnerusunik isumagisinnaalersillugit inunnik isumaginnittut piginnaanngorsarnissaat. Inatsisilerituuni inunnik isumaginnittut ilinniartinneqarnissaat isumaavoq, saniatigullu pisariaqartitaannut naleqqussakkanik pikkorissartinneqartassallutik. Inunnik isumaginnittartunik piginnaanngorsaanerme aningaasaliineq ungasinnerusumi imminut akilersinnaassaaq imatut ittumik: ullumikkut naleqqiullugu sulisut sivisunerusumik suliffimmiissimasut, aammalu suleriaatsip eqaannerulerneru. Taakkulu saniatigut allattoqarfiup inatsisilerituuinik suleqatigiilluarnissamik periarfissaqarluarluni, akunnerminni ilisimasanik paasissutissanillu tapersorsinnaassammata.

IN-ip misilittagaanik aallaaveqarluni aqutissap soqutiginaruunera Naalackersuisut isumagaat. Taamaattorli IN-ip malittarisassat malittarisassai/suliamik isumaginniffigisassai SAA-mi malittarissanut sulisut nakkutigisassaannut naleqqiullutik paasiuminaanneruneri sianigisariaqarput. Sulinerup isumannaarnissaata iluani malittarisassat assigiinngissutaasa ilagaat inunnik isumaginnittoqarfimmi inatsiseqarfimmi assingusumik pinnani annertungaatsiartumik naliliisoqartarnera. Taamaattumik atuutsitsilernissamut piffissaq annertungaatsiartuq naatsorsuutigineqassaq, tassalu inunnik isumaginnittut suliassat oqinnerusunik iluamik aallutilersinnaanissaasa tungaannut.

Allaffimmi assistenti: Ullumikkut IN-ip allattoqarfiani inatsisilerituunik pingasunik inuttaqartussaatinneqarpoq. Isumaqarluni allaffissornernik assigiinngitsunik suliaqartarlutik, soorlu kommunitut nukingisaarutit nassiussinerit, nutserisussarsiornerit aamma ataatsimiigiaqqusissutit piareersarneri. Taamaapporlu suliassat taama ittut allaffimmi assistentimut iluanaarfiusumik tunniunneqarsinnaagaluartut. Taamaattumik allattoqarfik allaffimmi ikiortissarsisinneqarpat inatsisilerituut pisarneq malillugu suliassaasartut isumagiunnaarsinnaalissavaat, suliassallu piginnaaneqarfitik, tassalu inatsisileraluni sullissinermik ingerlatsinerit aallussinnaalissallugit.

Unammillerfissaq tassaalissaaq suliaq imatut ilusilissallugu inatsisartut inunnik isumaginnittunik ilinniartitsisalersillugit, tamannalu ilutigalugu naammaginarumik amerlassusilinnik sulianik aalajangiussaqartarlutik. Tassunga atatillugu aamma atorfiit nassuiaataasa suliarinissaat pingaaruteqassaaq, taamaalilluni suliassaqarfiit ataasiakkaat erseqqissumik suussuseqarneri takuneqarsinnaassammata.

Immersortakkat: Sullissinerup ingerlanneqarnerani SAA-p immersortakkat arlallit atugaraat. Aqqusaagassanik arlalinnik siuarsaaqataasarpur. Taamatut periuseqarneq iluanaarutaasumik IN-ip allattoqarfiata atorsinnaavaa. Eqaallisaanerup saniatigut suliani aqqusaagassat ersarissarsinnaavai, sulisuusummi immersugassaniittutigut paasissutissat sorliit pisariaqartinneri takusinnaavaat.

Naammagittaalliuuteqartarfik: SAA-p aamma IN-ip assersuunnerisigut takuneqarsinnaasutut Naammagittaalliuuteqartarfiup atorunnaarsinnissaa inatsisitigut patsiseqartumik naapertuutissanngilaq. Tunuliaqutaasoq tassaavoq IN-ip kiffaanngissuseqarnerata isumannaarnissaa. Taamaalilluni maalaaruteqartuusup suliassiissumini aalajangiussineq oqartussaasut tungaannit akuliuffigineqarsimanani pisimasutut erseqqivissumik naatsorsuuteqarfigissavaa. Suliassani oqartussaasoqarfiit akooqataaffigisaanni maalaaruteqartup isumaliutigisinnaassavaa aqqissuussiveqarfik imminut misissortuusooq, allattoqarfimmimi taamaallaat inatsisilerituut suliassamik misissuisimmata. Tassuuna Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat aqqissuussiveqarfiup inatsisitigut naapertuuttuunera uppersaqqissavaat, aqqissuussiveqarfimmummi kiffaanngissuseqartuupput.

Ukiuortumik Naammagittaalliuuteqartarfimmi ataatsimiittoqaraangat angallannermut, ullormusianut unnuisitsinernullu aningaasartuutaasut arlaqangaatsiartarput. 2008-mi 358.000 kr.-usimapput. Ukiormanna aningaasartuut annikinnerusaaq, Naammagittaalliuuteqartarfik oqarasuaatikkut ataatsimiissimammat/ataatsimiissammat.

Tamanna tunuliaqutigalugu Nuummi ataatsimiittarnerit annikinnerpaanngortissannginneri, ukiumut ataasiarluni (immaqalu) marloriarluni, ataatsimiinnerillu sinneri teknologii nutaaliaasoq, oqarasuaat imaluunniit videokkut ataatsimiinnertut ingerlanneqartalersillugit nalilissallugu pingaaruteqarpoq. Minnerunngitsumik naammagittaalliuuteqartarfimmi ataatsimiinnerit amerlisarnissaat

pingaaruteqassamat, ataatsimiittarnerimmi ikingaatsiartut sullissinermik ingerlatsinikkut aqusaagassanik kinguarsaaqataasarmata. Tamatumunnga atatillugu naleqarpoq oqaatigissallugu suliamik annertunerusumik paasisutissiiffigeqqinnissaminik Naammagittaalliuuteqartarfik kissaatigisaqarpat siusinnerpaamik tulliani ataatsimiinnermi, aallaavigalugu qaammatit pingasut kingorna pisartumi aalajangiussisoqartarmat. Taamaattumik Naammagittaalliuuteqartarfimmi ataatsimiittarnerit amerlisarnissaannut periarfissat misissornissaat pingaaruteqarpoq, taamaalilluni sulianik isumaginninnermut piffissaq annikillisarneqarsinnaammat.

Arlaleriarluni ataatsimiittarnissat pillugit siunnersuummut ilassutigalugu Naalakkersuisut siunnersuutiginiarpaat aalajangiisartuni ilaasortat akissarsiaat naliliiffiqineqassasut, taamaalilluni akulikinnerusumik ataatsimiittarluni atugarisanik nutaanik kaammattugaqalissammat. Tamatumunnga atatillugu siunnersuisartut aalajangiisartullu allat ilaasortaminnik akissarsiaqartitsinerat ilanngutissallugu pingaaruteqassaaq.

Tulliutillugu Naalakkersuisut siunnersuutigaat Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortai tallimanit pingasunut ikilisinneqassasut. Piviusumik akissarsianut, akunnittarfinni unnuisarnernut, timmisartumik angallassinernut ullormusianullu sipaaruteqarfiginissaata saniatigut Naalakkersuisut isumaqarput Naammagittaalliuuteqartarfik pingasunik ilaasortalik assingusumik allattoqarfiup aalajangiussinissamut inassutigisaannik suliaqarnissaminut periarfissaqartut, taamaalillutillu ullumikkut piginnaaneqartigisumik inerniliissutit tikiqqarsinnaallutik. Tamatuma saniatigut tamatumunnga atatillugu aamma puigorneqassanngilaq Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortaanissamut inunnik piginnaanilinnik ilaannikkooriarluni inuttarsarsiuniarneq ajornakusoorsinnaammat.

Soorlu oqaatigineqareersutut ullumikkut Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortai tassaapput siulittaasoq, inatsisilerituutut ilinniarsimasussaq, aamma ilaasortat sisamat, inunnik isumaginninnermi inatsisaasunik ilisimannittussat marluk kiisalu isumaginninnermik politikkimik ilisimannittussat marlik. Inuit inunnik isumaginninnermi inatsisaasunik politikkimillu ilisimasallit ataasiinnangortinneqassasut Naalakkersuisut siunnersuutigaat.

Siunnersuutit taaneqartut Naammagittaalliuuteqartarfiup suliaanik eqaallisaaqataassapput, ilaatigullu Naammagittaalliuuteqartarfiup aqqissuussaanerata suleriaasiatalu allanngortinnera siunissami sipaaruteqarnermik nassataqassaaq, taamaalilluni Naammagittaalliuuteqartarfiup sullissinermik ingerlatsinermi piffissap atugaanik annikillisaanissamut pilersitsiniarnerit siunnersuutaasut aningaasalersueqataaffigisinnaalerlugit. Allattoqarfimmiit Naammagittaalliuuteqartarfimmut aalajangiussassatut suliaannik amerlanerusunik siunnersuutit tulleriat peqataaqataatitsiniassapput, ilutigalugulu ullumikkumut naleqqiullugu akulikinnerusumik ataatsimiittalissammata ukiup ataatsip ingerlanerani Naammagittaalliuuteqartarfik amerlanerusunik aalajangiussaqarsinnaasalissaaq.

Aammattaaq Naalakkersuisut siunnersuutigissavaat allattoqarfiup inassutigisai aalajangiussinerit ilusaannit marlunniit pingasunut annertusisinneqassasut. Ullumikkut aalajangiussinerit Naammagittaalliuuteqartarfimmit imaluunniit siulittaasumit aalajangerneqartarput, tassalu suliani killilinni namminneerlutik aalajangiisoqartarnikkut, kingornatigut ilaasortat sinneri paasisutissinneqartarlutik. Suliani pineqartup inernerinissaanik qularuteqarfeqanngikkaangat siulittaasoq taamaallaat aalajangiisarpoq. Aalajangiisarnerit ilusaannut marlunnut uiggiullugu Naalakkersuisut siunnersuutigaat suliami inaarutaasumik aalajangiussinissamut allattoqarfik annikillisatut iluseqartumik periarfissinneqassasoq.

Isumaqarpoq aalajangiisarterit ilusaasa pingasut akornanni killissarisat naleqqussassasut, taamaalilluni qaqugukkut allattoqarfimmi (allattoqarfiup pisortaanit), siulittaasumi imaluunniit Naammagittaalliuuteqartarfimmi aalajangiussisoqartarnissaa qularnarunnaarsinneqarluni. Allattoqarfimmut piginnaaffeqarfinnik tunisisoqassasoq kissaatigineqarpat maannakkut inatsisaasut allannortittariaqassapput.

Suliat pisariunngitsut inatsiseqarnermi pissutsit erseqqissut allattoqarfimmut aamma Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuanut tunniunnerisigut Naammagittaalliuuteqartarfiup ataatsimiinnermini tunngaviusumik pingaarutilinnillu oqallinnissamut periarfissinneqarput, ilaasortat suliasanut aalajangiussinissanik ilisimasaqarfioreersunut piffissaajartariaqassanngimmata.

Nassuiaat Inatsisartunit akuerineqassappat Naalakkersuisut maannakkut inatsisit atuuttut allannortinniarnissaannik suliaq aallartisassavaat, 2010-mi ukiami ataatsimiinnermut saqqummiunneqassasut naatsorsuutigineqarlutik. Ilagaat Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelalu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 12. november 2001-imeersoq.

2.2 Avammut attaveqarnerup pitsanngorsarnera

Soorunami aamma IN-imi sullissinermik ingerlatsinermi piffissaq atukkamut maalaarutit amerlassusaat aalajangiisartuupput. Taamaattumik qanoq ililluni kommunit sullissinermik ingerlatsisarnerisa nukittorsarneqarsinnaanera, aammalu taamaalilluni maalaaruteqarnermut tunngavigisat annikillissinnissaat isumaliuutigissallugit pingartuupput. Tassani IN-ip suliarisaminik avammut qanoq paasissutissiillunilu ilisimatitsisinnaanissaanik misissuissaq pingaartuuvoq.

Tassunga atatillugu Kanukokap iliuuserisassat arlallit siunnersuutigisimavai, assersuutigalugu IN-imit sinniisut aggersarlugit kommunimi sulianik isumaginnittartunik ilinniartitsisillugit, taamaalillutik suliasaminnut inatsisitigut piareersimalluarnerussammata. Paasisitsiniaanerup ilinniartitsinerullu iluarinartuunerinik isiginninnermut Naalakkersuisut Kanukoka isumaqatigaat, isumaginnittoqarfimmilu sulianik isumaginnittartut piginnaasaannik siuarsaanissaat qularutissaanngilaq. Taamaattorli siunnersuutip akuerineqarsinnaannginneranut marlunnik tunngavissaqarpoq.

Siullermik isumaginnittoqarfimmi ineriartornermut nutaanerpaamut ilisimasaqalersillugit kommunip sulisorisami pikkorissarnissai nammineq isumagisussaavaa. Tullianillu, soorlu Kanukokap nammineq sianigeqqugaa, kommunini sulisut assorsuaq taarseraapput. Isumaqassaaq IN-imit ilisimasassat pissarsiarisinnaasaat annaaqqinneqassasut, piffissap sivikingaatsiartup ingerlanerani sulisut ilarujussuisa suliffitsik qimassimassammassuk.

Taamaattumik paarlattuanik Naalakkersuisut siunnersuutigaat IN-ip sulineranut ilisimatitsissutit paasissutissallu pingaaruteqartut nittartagaq aqqutigalugu tamanit pissarsiarineqarsinnaalernissaat. Nittartakkap nunami kommunini sulianik isumaginnittartut suliaminnut atatillugu pisariaqartitaannik, IN-ip sulineranut attuumassuteqartunik, paasissutissanik tamanik imaqassaaq. Kanukoka naapertorlugu illoqarfeeqqani sulianik isumaginnittartut allanik ikorfarfissaqanngillat, taamaattumik ulluni suliffinni ulapaarfiusuni paasinarsakkatut nittartagaliaq ikiuutaasinnaassaaq.

Tamatuma saniatigut IN-imi tunngavigisassatut pingaarutilittullu aalajangiussinerit tamarmik nittartakkami tamanut saqqummiunneqarsinnaappata pingaaruteqassaaq, ilanngullugu siunissami suliamik isumaginninnissamut aalajangiussinerup taassuma sunik sunniuteqaateqarnissaanut sukumiisumik nassuiaatitallersornera. Nittartakkamik pilersitsiniarneq imatut isumaliutigineqarpoq IN-ip aningaasaqarnermigut killissarisata periarfissitsineratigut ineriartuartinneqassalluni.

Tamanna Inunnik Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup kommunini atorfilinnut ataavartumik pikkorissartitsinerinut, minnerunngitsumillu immikkoortortami nutaamik inatsiseqalernerani pitsaalluinnartumik tapertaasinnaavoq.

Illua'tungaani IN-ip illua'tunganilu kommunit oqartussaasoqarfiillu allat akornanni oqaloqatigiinnerup siuarsarnissaa isumassarsiaalluarsinnaavoq. Tassani akuttoqatigiissaartumik oqaloqatiginnilluni ataatsimiittoqartarnissaa Naalakkersuisut siunnersuutigerusuppaat.

3.0 Innersuutit

IN-imi sivisuumik sullissinermik ingerlatsinermi piffissap qanoq annikillisissinnaaneranut nalunaarut manna siunnersuutininik arlalinnik saqqummiussiviuvoq. Siunnersuutilli piviusunnngortikkiartuaarnerat sioqqullugu siullermik IN-imik tamarmik sukumiisumik misissueqqissaartoqassaaq, taamaalilluni pilersitsiniutit eqqortut atugassanngortinneqassammata.

Ataani innersuutaasut pingasunut immikkoortinneqarput, pingaarnersiornagillu tullerriaarneqarput:

IN-ip allattoqarfia:

- Sulisut allat (allaffimmi assistentit aamma inunnik isumaginnittartut) atorfinitsinneqassapput, ilaatigut suliassanik pisarnek malillugu suliassaanagerusunik inatsisilerituut oqilisaavigisinnaammattigit.
- Immersortakkanik sananissaq, suliamilu isumaginninneq paasiuminarsarlugu.
- Sulisorisat ataasiakkaat suliassaasa suussusaannik nassuiaasiornek.
- Pitsaanagerusumik allagaatinik isumaginninniarnep pitsaasumik ilungersuutaasut ingerlateqqinneri.

IN (Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik):

- Ataatsimiinnerit amerlisinneri, pingaarnertut oqarasuaatikkuat ataatsimiinnertut ilusilerlugit.
- Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat ikilisinneri.
- Aalajangiussiniarnermi piginnaaffiup allanngornera, taamaalilluni taamaallaat siulittaasoq imaluunniit Naammagittaalliuuteqartarfik tamarmi kisimik aalajangiisinnaajunnaarlutik, allattoqarfilli (allattoqarfimmi pisortaq) suliassani qularnaruteqanngitsuni Naammagittaalliuuteqartarfik sinnerlugu aalajangiussisinnaalerluni.
- Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat akissarsiaasa misissorneri.
- Iliuserisassat taaneqartut malittarisassaareersunik allannguisitsisariaqarput. Taamaattorli ataatsimiinnissamut piareersarnermut akissarsiat akissarsisitsinermik inatsit atuuttoq allanngortinnagu atuutsinneqarsinnaalissapput.

IN-ip avataani atassuteqarfiit:

- Nittartagaliorneq, isumaginnittoqarfimmut attuumassutilinnik sukumiisunik pingaaruteqartunillu ilisimasassanik imalimmik.
- Kommunillu (Kanukoka) aamma oqartussaaffeqarfinnit allanik akuttoqatigiiaartumik oqaloqatiginnilluni ataatsimiittarnerit.

Piffissalersuut:

Misissueqqissaarneq aallaavigalugu Naalakkersuisut, 2010-mi Upernaakkut ataatsimiinnermi Inatsisartunut saqqummiussassamik sulianik isumaginninnermut piffissap qanoq annikillisarsinnaaneranut iliuusissamut pilersaarummik saqqummiussaqaassapput. Inatsisaareersuni arlalinnik allannguuteqartoqassasoq misissueqqissaarnermik suliap takutippagu siunnersuutit taakku 2010-mi Ukiakkut ataatsimiinnermi Inatsisartunut saqqummiunneqassapput.